

Živana Hedbeli¹

WHY CHOOSE THE ARCHIVAL PROFESSION WHY BECOME, BE AND REMAIN AN ARCHIVIST?

Abstract

The goal of this work is to show why one would become, be and remain an archivist. To properly arrange and present archival records requires research, allowing all those who like to constantly improve their knowledge to come into their own. Archivists working in the department for records outside the archives, take a most active part in shaping written heritage. Archives organize lectures, courses, they organize exhibitions and foster interest in archival holdings and the archival profession. This is a field where an archivist can do most to shift boundaries. Rare are the generations that have the privilege of participating in changing the paradigm of their science, in determining and shaping it. Work at an archive indirectly satisfies many needs. Most importantly, it enables the existence of archivists through space and time, thus satisfying our main need, the need for trans-generational existence.

Key words: science, archive, archivist, motive

PERCHE SCEGLIERE L'ARCHIVISTICA, PERCHE DIVENTARE E RIMANERE UN ARCHIVISTA?

Abstract

L'obiettivo di questo lavoro è mostrare perché uno dovrebbe diventare, essere e rimanere un archivista. Organizzare e presentare correttamente i documenti d'archivio richiede una ricerca, consentendo a tutti coloro che desiderano migliorare costantemente le proprie conoscenze di farle proprie. Gli archivisti che lavorano nel dipartimento per le registrazioni al di fuori degli archivi, prendono una parte più attiva nel modellare il patrimonio scritto. Gli archivi organizzano conferenze, corsi, organizzano mostre e promuovono l'interesse per le istituzioni archivistiche e per la professione archivistica. Questo è un campo in cui un archivista può fare di più per spostare i confini. Rare sono le generazioni che hanno il privilegio di partecipare a cambiare il paradigma della loro scienza, a determinarlo e modellarlo. Il lavoro in un archivio soddisfa indirettamente molte esigenze. Ancora più importante, consente l'esistenza degli archivisti attraverso lo spazio e il tempo, soddisfacendo così il nostro bisogno principale, il bisogno di esistenza transgenerazionale.

Parole chiave: scienza, archivio, archivista, motivazione

1 dr. sc. Živana Hedbeli, viši arhivist, znanstvena suradnica, Hrvatski državni arhiv
Marulićev trg 21, 10000 Zagreb, Hrvatska, zhedbeli@arhiv.hr, +385 1 48 01 945

ZAKAJ IZBRATI ARHIVISTIKO, ZAKAJ POSTATI IN OSTATI ARHIVIST/KA?

Izvlaček

Namen prispevka je prikazati, zakaj postati, biti in ostati arhivist ali arhivistka. Pravilna obdelava in predstavitev gradiva zahteva raziskovalno delo in vsi tisti, ki se radi neprestano izpopolnjujejo tu najdejo zadovoljstvo. Arhivisti z oddelka za gradivo, ki se nahaja izven arhiva, najbolj aktivno sodelujejo v oblikovanju pisane dediščine. Arhivi organizirajo predavanja, tečaje, delajo razstave in spodbujajo zanimanje za arhivsko gradivo in arhivsko dejavnost. Na tem področju lahko arhivist meje največ premika. Redke generacije imajo ta privilegij sodelovati pri spremembi paradigme svoje znanosti, pri določanju in oblikovanju slednje. Delo v arhivu posredno zadovoljuje mnoge potrebe. Najbolj pomembno je, da omogoča obstoj arhivista skozi čas in prostor in s tem ugotovi naši glavni potrebi, potrebi po transgeneracijskem obstoju.

Ključne besede: znanost, arhiv, arhivist, motiv

ZAŠTO ODABRATI ARHIVISTIKU, ZAŠTO POSTATI, BITI I OSTATI ARHIVIST/ICA?

Apstrakt

Cilj je ovog rada pokazati zašto postati, biti i ostati arhivist ili arhivistica. Pravilno obraditi i prezentirati gradivo zahtijeva istraživački rad te sve osobe koje vole neprestano usavršavanje znanja dolaze na svoje. Arhivisti odsjeka za gradivo izvan arhiva najaktivnije sudjeluju u oblikovanju pisane baštine. Arhivi organiziraju predavanja, tečajeve, priređuju izložbe i potiču zanimanje za arhivsko gradivo i arhivsku djelatnost. Ovo je polje u kojem arhivist/ica može najviše pomicati granice. Rijetke se generacije koje imaju privilegij sudjelovanja u promjeni paradigme svoje znanosti, u njenom određivanju i oblikovanju. Rad u arhivu posredno zadovoljava mnoge potrebe. Najvažnije, omogućava postojanje arhivista kroz prostor i vrijeme, i time zadovoljava našu glavnu potrebu, potrebu za transgeneracijskom egzistencijom.

Ključne riječi: znanost, arhiv, arhivist, motiv

1 UVOD

Arhivistika je znanstvena grana znanstvenog polja informacijskih znanosti, koje spadaju u društvene znanosti (Društvene znanosti čine znanstvene discipline koje se bave proučavanjem društvenog života grupa ljudi i pojedinaca.) Informacijske znanosti bave se izučavanjem informacija ili znanja. Arhivistika je znanost koja se bavi proučavanjem biti arhivskog gradiva, njegovim preuzimanjem, odabirom, svrstavanjem, zaštitom, čuvanjem i stavljanjem na raspolaganje znanstvenicima i istraživačima, ili - arhivistika je znanost koja se bavi proučavanjem načela i metoda zaštite arhivskog gradiva radi njegova korištenja kao izvora za povijest, ostale znanosti i općedruštvene potrebe.

Arhivistiku javnost ne percipira kao otmjenu, razvikanu, prestižnu disciplinu, čiji pripadnici pune naslovnice celebrity časopisa i portale društvenih mreža. Rad i životi, spomenimo samo neke, Casanove, Mullera, Feitha i Fruina, Jenkinsona, Schellenberga, Bearmana, Duranti ili Cooka, nisu (bili) predmet novinskih članaka, o njihovom životu i radu nema filmova, oni ne snimaju reklame za dezodoranse i piva, nemaju stotine tisuća prijatelja na Facebooku ili pratitelja na Twiteru i Instagramu. Mladi ljudi o arhivima znaju malo, ako išta. Đake osnovnih i srednjih škola rijetko se vodi u archive, a nitko ih ni ne uči da pismohranu svoje škole identificiraju s arhivima. Archive se, nažalost još uvijek, povezuje s povijesti (Povijest je humanistička znanost. Humanističke znanosti su znanstvene discipline koje proučavaju postojanost i bit čovjeka, tj. iskustvo bivanja čovjekom.), a informacijske znanosti s računarstvom (računarstvo, računarska znanost ili znanost o računalima bavi se proučavanjem teoretskih osnova informacije i računanja, te njihovim implementacijama i primjenama u računalnim sustavima.). Cilj je ovog rada pokazati dio razloga zašto postati, biti i ostati arhivist ili arhivistica, što nas motivira i koje potrebe zadovoljavamo kao pripadnici svoje profesije i znanosti.²

2 ARHIVISTIKA

Wikipedija nudi definiciju znanosti: „Znanost je organizirani sustav sveukupnog ljudskog znanja stečenog opažanjem procesa i pojava u prirodi i društvu, a obrađenog racionalnim, znanstveno prihvatljivim metodama. Znanost je objektivno, sistematizirano i argumentirano znanje o zakonitostima, činjenicama, pojavama i njihovim vjerojatnim uzrocima. Stečeno je i provjereno egzaktnim promatranjem, organiziranim pokusom i pravilnim razmišljanjem. Također, znanost nije samo skup znanja, već i način razmišljanja i gledanja stvarnosti. Taj se pogled temelji na razumu, logici, kritici, sumnji te objektivnom, slobodnom i samostalnom razmišljanju. Znanost je također objektivna, sustavna, logična, precizna i provjerljiva metoda prikupljanja, opisivanja, klasificiranja, definiranja, mjerenja, eksperimentiranja, uopćavanja, objašnjavanja i vrednovanja iskustvenih činjenica.“ Znanost je sistematizirano znanje, cjelina spoznaja organiziranih u području istraživanja i izvedenih prema racionalno utemeljenim metodama na osnovi opažanja pojava i procesa u prirodi i društvu radi njihova objašnjenja i ovladavanja njima. Pojam znanosti označava znanost kao skup svih stečenih znanja, metoda tehnika, sustava mišljenja i pojedinih pravaca istraživanja u cjelini znanosti. Znanstvena disciplina je sustavni skup znanja, metoda, procedura (algoritama) i tehnika koji, u nekom vremenu i s dovoljnom pouzdanošću, smatramo istinitima.

2 Rad je nastao na temelju predavanja koje sam održala, u svibnju 2018. godine, studentima 3. godina preddiplomskog studija informacijskih znanosti na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, predmet "Osnove upravljanja informacijskim institucijama". Cilj predavanja bio je pokazati aspirantima zašto odabrati rad u arhivu, zašto postati arhivist ili arhivistica.

Znanost čine znanja, znanstvene spoznaje i stjecanje znanja primjenom znanstvene metode. Jednako važni, temeljni i nezaobilazni element bilo koje znanosti su znanstvenici, oni koji se danom znanosti bave. U današnjem, komercijaliziranom svijetu svjedoci smo nepoštenog „lova na glave“ (*head hunt*). Fakulteti, korporacije, instituti, organizacije nastoje zaposliti najbolje, odnosno one za koje očekuju da će im donijeti najviše profita. Lov počinje rano, za doba školovanja pulena. (Podrazumijeva se da i „lovina“ i te kako vodi računa tko će ih „uloviti“, odnosno gdje će dobiti najbolje uvjete rada, prihode, privilegije, status. Siromašne i zemlje u tranziciji, s velikom stopom nezaposlenosti, svjedoče suprotnom procesu, često je privilegij imati bilo kakav posao, što je tema za neko naredno izlaganje.)

Kazalište, muzej, knjižnica, galerija može i ne mora postojati, no – arhiv – mjesto gdje se čuvaju dokumenti nastali radom službenih tijela grada ili države, je obvezan, i upravo je po ovome arhiv specifična ustanova koja se razlikuje se od muzeja, knjižnica, galerija i drugih ustanova u kulturu. Knjižnice, galerije i muzeji nabavljaju knjižnu / muzejsku građu ovisno o svojoj namjeni – opće, školske, sveučilišne, nacionalne, gradski, povijesni, prirodoslovni muzej, moderna galerija ... Arhivski dokumenti nemaju, za razliku od slike, kipa, drame ili zbirke pjesama, svrhu sami po sebi. Spise primarno služe za zadovoljavanje prava i dužnosti građana i države, a sekundarno za razna istraživanja i proučavanja (npr. oporuka, dokument koji određuje tko ima pravo raspolaganja imovinom umrle osobe, primarno je važna nasljednicima kako bi ostvarili svoja prava nasljeđivanja i državi zbog naplate poreza. Sekundarno, oporuka može važna za proučavanje bogatstva stanovništava u danom razdoblju, jezika i pisma, povijesti notarstva, (ne)ravnopravnog tretiranja sinova i kćeri, ili važnosti i ulozi vjere i td.). Temeljna je zadaća arhiva čuvanje, obrada i omogućavanje korištenja registraturnog i arhivskoga gradiva.

3 OBRADA, SREĐIVANJE I OPISIVANJE GRADIVA

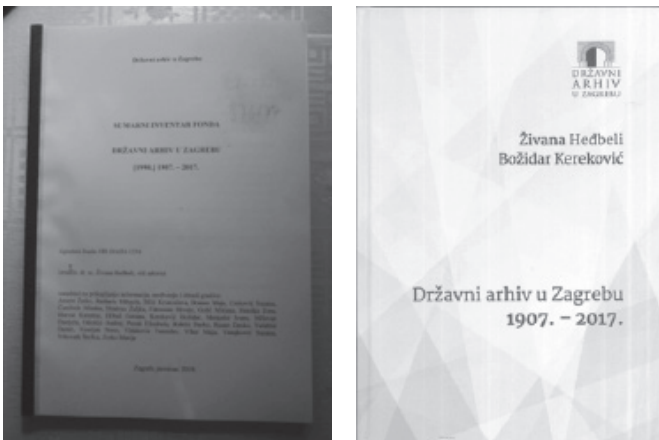
Obrada, sređivanje i opisivanje gradiva razlikuju arhivski rad od onog knjižica ili muzeja. Obrada gradiva znači njegovo prikupljanje, sređivanje i opisivanje. Sređivanje su intelektualni i fizički postupci i učinci raščlambe i rasporeda dokumenata sukladno arhivističkim načelima. Sređeno se gradivo opisuje. Arhivistički opis je izrada točnog prikaza neke jedinice opisa i njezinih sastavnih dijelova, izborom, raščlambom, rasporedom i zapisivanjem obavijesti koje omogućuju prepoznavanje, upravljanje, određivanje mjesta i tumačenje arhivskoga gradiva, kao i konteksta i sustava uredskoga poslovanja u kojemu je gradivo nastalo, odnosno dohvaćanje, analiziranje, organiziranje i zapisivanje informacije koja identificira, upravlja, smješta i opisuje arhivsko gradivo, njegov kontekst i sustav u kojemu je nastalo. Osobno obradu, sređivanje i opisivanje gradiva držim najkreativnijim dijelom arhivskog posla. Pravilno obradili i prezentirali gradivo zahtijeva istraživački rad, proučavanje stvaratelja gradiva i njegovih nadležnosti, sustava uredskog poslovanja, povijesnog razdoblja u kojem je djelovao, društveno-političkog sustava, relevantnih zakona, čelnih osoba, organizacijske strukture, vrste dokumenata nastalih radom stvaratelja i njihove vrijednosti, pravnog i informacijskog značaja i potencijala. Obrada gradiva nije rutinska, svaki je stvaratelj i svaki je fond / zbirka priča za sebe, neovisno o istim, standardnim elementima opisa. Obrada, sređivanje i opisivanje gradiva traže istraživanje, proučavanje, učenje, upoznavanje s raznim područjima ljudskog rada i djelovanja. Sve osobe koje vole neprestano usavršavanje znanja obradom gradiva dolaze na svoje.

U arhivama znanstveni rad često proizlazi iz stručnog. Sve informacije prikupljene za izradu obavijesnog pomagala o danom fondu mogu poslužiti za izradu adekvatnog znanstvenog rada, bilo o samom stvaratelju, njegovom gradivu, području rada, bilo o sustavu uredskog poslovanja, najboljem načinu klasifikacije, prezentacije i opisa dokumenata. Mogućnosti su praktički neograničene. Tako npr. u Arhivskom vjesniku iz 2018. godine nalazimo više članaka nastalih na temelju rada s gradivom: Diskontna banka d.d. Zagreb (1920.-1948.), "Nenadkriljeni zagrebački fotograf" – prilozi o životu i radu Ivana Standla, Prilog poznavanju Odsjeka X Glavnog ravnateljstva za javni red i sigurnost Ministarstva unutarnjih poslova Nezavisne Države Hrvatske ... Ili, publikacije nastale radom arhivista: Narodno vijeće SHS, Hrvatsko proljeće na željeznici : (1966.-1974.) : izvori, Državni arhiv u Zagrebu 1907. – 2017., Poglavarstvo slobodnog i kraljevskog grada Zagreba ...

Ilustracija: publikacije arhiva i arhivista, arhivski časopisi

Državni arhiv u Zagrebu utemeljen je 1907. godine. Tijekom postojanja Arhiva desila su se 3 rata, promijenilo 5 država, 6 čelnih osoba i cca 240 djelatnika. Arhiv je u cijelosti, ili u znatnom dijelu, seljen 8 puta, što je sve ostavilo traga na sačuvanosti gradiva. Sređivanju gradiva Arhiva pristupilo se 2015. godine. Izrađen je sumarni inventar i monografija povodom 110. obljetnice postojanja ustanove.

Ilustracija: Državni arhiv u Zagrebu, obavijesno pomagalo, monografija

4 GRADIVO IZVAN ARHIVA

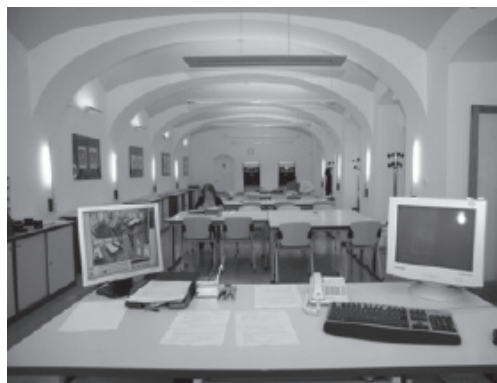
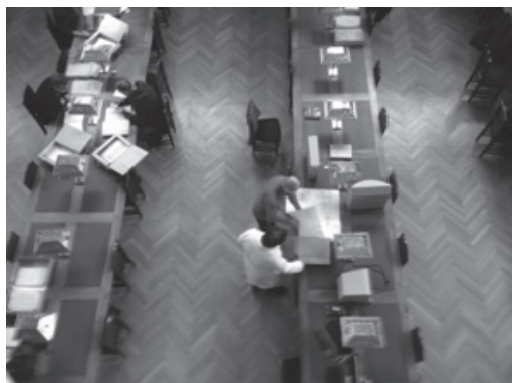
Obrada gradiva znači i njegovo prikupljanje. Arhivi obavljaju stručni nadzor nad čuvanjem i odabiranjem arhivskoga gradiva koje se nalazi izvan arhiva i određuje mjere njegove zaštite. Nadzor nad gradivom koje se nalazi kod imatelja i stvaratelja prva je crta očuvanja i zaštite gradiva. Osobe kojima su prirodno sklonije i nadarenije za rad s ljudima, imaju dobre komunikacijske vještine, a istodobno žele i podučavati i ne prestanto učiti plivat će poput ribe u vodi u odsjeku za gradivo izvan arhiva. Nerijetko će spašavati gradivo od uništenja i propadanja, pronaći prave bisere važne za povijest i druge znanosti, stvoriti i sačuvati informacije o stvaratelju i gradivu bez kojih obrada dokumenata ne bi bila moguća ili bi bila nepotpuna. Kontakt sa stvarateljima i imateljima gradiva donosi u arhiv njihovo tacitno, nezamjenjivo znanje. Odsjek za gradivo izvan arhiva zadužen je za izlučivanje gradiva kod stvaratelja i imatelja. Neovisno o općim, granskim i posebnim popisima s rokovima čuvanja, neposredan kontakt s gradivom točka je na i izlučivanja. Prema svjetskim standardima, cca 5 % od registraturnog gradiva ima značaj arhivskog. Arhivi po sili zakona preuzimaju javno arhivsko gradivo, do privatnog dolaze otkupom, pohranom ili darovanjem. Neophodno je znati tko su za dani arhiva važne fizičke i pravne privatne osobe. Arhivisti odsjeka za gradivo izvan arhiva najaktivnije sudjeluju u oblikovanju pisane baštine.

Ilustracije: gradivo u pismohranama

5 KORIŠTENJE GRADIVA

Cijela svrha čuvanja arhivskog gradiva njegovo je korištenje. Arhivi na zahtjev korisnika daju podatke, izvatke iz dokumenata i ovjerovljene prijepise, najčešće su to izvodi iz matičnih knjiga, sudskih registara, zemljišnih knjiga, platnih lista, svjedodžbe, čime služe potrebama građana i tijela u ispunjavanju njihovih zadaća i obveza. Rad s ljudima i odgovaranje na njihove upite izazov je sam po sebi. Osim iznimno dobrog poznavanja i snalaženja u fudnusu danog arhiva, neophodno je odlično poznavanje povijesti institucija, uredskog poslovanja, specifičnosti svakog stvaratelja, poznavanja arhivske mreže u zemlji i inozemstvu, koji arhiv čuva koje gradivo. U par riječi, bitni su radoznalost, istraživački duh i upornost. Korisnička služba treba znati kako doći do informacija iz i o arhivskom gradivu. I, ne manje važno, prevaliti put od katkad veoma nejasnog upita korisnika do konkretnog dokumenta.

Ilustracija: čitaonice Hrvatskog državnog arhiva i Državnog arhiva u Zagrebu

6 BRENDIRANJE, BRAINSTORMING, EVENTI

Arhivi organiziraju predavanja, tečajeve, priređuju izložbe i potiču zanimanja za arhivsko gradivo i arhivsku djelatnost, prevedeno u jezik bliži široj javnosti- marketing, promocija, organizacija događanja. Ili rečeno danas još popularnijim terminima – brendiranje, brainstorming, event. Ovo je polje u kojem arhivist/ica može najviše pomicati granice. U ovom je području rada arhiva najvažnije pitanje kako. Kako privući publiku, kako približiti arhive javnosti, kako osmisliti izložbu, kako napraviti zabavnu i edukativnu radionicu za djecu? Arhivska pedagogija se tek rađa, stidljivo se javljaju promotivni filmovi arhiva, postavljati virtualne izložbe. U ovo područje rada spadaju kontakti s medijima, suradnja s drugim ustanovama, rad u područjima s kojima se arhivi u prethodnim razdobljima nisu često susretali, kao što su lobiranje, kulturna propaganda i turistička promocija, ali i pitanja isplativosti, posjećenosti, cost-benefit analize. Arhivska je zajednica (još uvijek) poprilično zatvorena i rigidna, nesklona promjenama (quieta non movere). Pionirski duh, smjelost i odvažnost imaju svoju cijenu, svugdje i uvijek. Preporučam inovativnim, kreativnim osobama koje čvrsto vjeruju u svoje ideje i nije ih lako pokolebati. Uz kreativnost, važna je strpljivost.

Ilustracija: promotivni filmovi Hrvatskog državnog arhiva i Državnog arhiva u Zagrebu

Državni arhiv u Zagrebu priključio se proslavi dana Zagreba, 31. svibnja. Proslava 2016. godine bila je hit dana, događanje bez presedana u povijesti Arhiva. Na temelju ideje nekoliko djelatnica i tadašnje ravnateljice, uz besplatnu podršku (fotografiranje, obrada u fotošopu, montaža) više vanjskih suradnika, pravnih i fizičkih osoba, izrađen je „Knjigomjer“ kojim se mjerilo „Koliko je tko velik purger/purgerica“, te su izdavane personalizirane Domovnice grada Zagreba. Događanje je izazvalo veliki interes medija i građana. Arhiv je taj dan posjetilo oko 550 ljudi, od kojih je većina po prvi puta bila u Arhivu, a izdano je oko 1.500 domovnica.

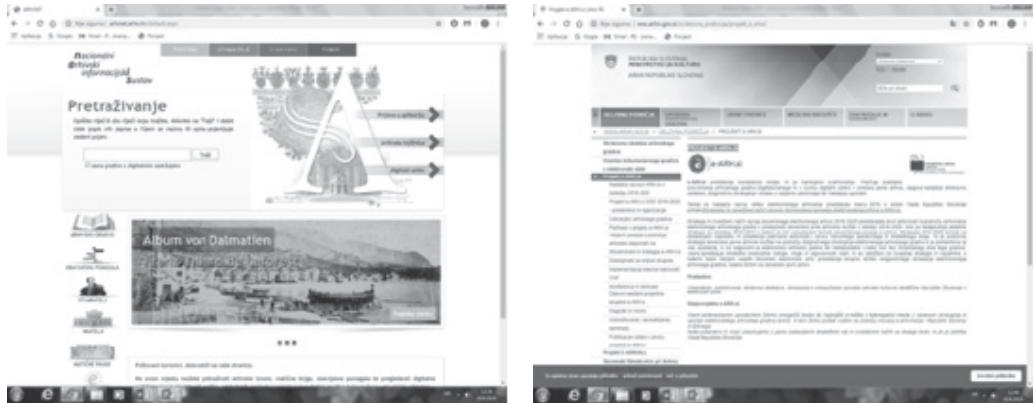

Ilustracija: Knjigomjer, 31. 5. 2016.

7 PARADIGMA

Razvoj arhiva, arhivske službe, arhivske teorije i prakse nije ni blizu kraja. Čovječanstvo eksponencijalnom brzinom proizvodi sve više „papira“, sve više informacija. Arhivistika je nastala i razvila se upravo iz praktične potrebe snalaženja u „papierima“, nastojanja pronalaženja (univerzalnog) sustava brzog, lakog i jednostavnog dolaska do traženog dokumenta. U arhivistici se u zadnjih pola stoljeća govori o potrebi promjene paradigme. Pojačana uporaba računala dovela je do pojave prvih međunarodnih normi opisa gradiva i stvaratelja, arhivskih ustanova i funkcija, kodifikacije struke, etičkog kodeksa, arhivisti su počeli stvarati baze podataka, informacijske sustave, uključuju se u e-upravu. Brže ili sporije, ali neminovno, društvo postaje e-društvo. Zadnjih se desetljeća promjena arhivske paradigme vezuje uz tehnologiju, računala. Računala su samo ubrzala promjenu koja je arhivskoj struci koliko neophodna i poželjna, toliko i neizbježna. Prvenstveno, odgovorni smo za ono čega se sjećamo, i arhivisti više ne mogu izbjegavati i ignorirati svoju odgovornost za sjećanje grada, države, korporacije čiji su dio. Arhivisti htjeli-ne htjeli moraju usvajati nova znanja, počev od zaštite osobnih podataka, preko toga kako (intelektualno) kreirati bazu podataka do autorskih prava. „Papiri“ više

ne miruju, brži su od tekućeg zlata, i jednako opasni ako se njima ispravno ne postupa. Arhivisti i arhivi (što milom, što silom) iz pasivne prelaze u aktivnu ulogu, od nekadašnjih pasivnih čuvara memorije postaju njeni aktivni stvaratelji, odnosno oni koji se intelektualno brinu za oblikovanje, pronalaženje, usvajanje, zadržavanje i uporaba informacija iz e-gradiva. Arhivi od mjesta sjećanja postaju mjesta pamćenja (Sjećanje se više vezuje za obnavljanje, oživljavanje onoga što znamo, uz uspomene. Pamćenje je proces usvajanja i zadržavanja novih sadržaja ili novih oblika ponašanja.) Rijetke se generacije koje imaju privilegij sudjelovanja u promjeni paradigme svoje znanosti, u njenom određivanju i oblikovanju, te - po meni - nema većeg motiva zašto odabrati arhivistiku.

Ilustracija: NAIS - Nacionalni arhivski informacijski sustav i PROJEKT E-ARH.SI

8 MOTIVACIJA

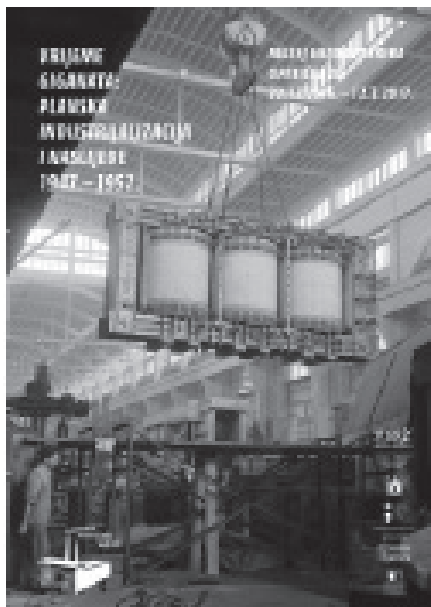
Što pokreće ljudska bića? Zašto radimo ono što radimo, kada, gdje i s kim? Kao i sva živa bića, prvenstveno nas pokreću nagoni, nagoni svakog organizma za djelovanjem i očuvanjem. Primarni nagoni su univerzalni: nagon za hranom, vodom, izbjegavanjem boli i drugih štetnih čimbenika, seksualni, roditeljski nagon. Sekundarni ili stečeni nagoni su naučeni povezivanjem s primarnim nagonima (npr. nagon za stjecanjem novca). Nagoni motiviraju naše ponašanje. Postoji više teorija motivacije, najpoznatija je Maslowljeva. Najkraće rečeno, motiviraju nas:

1. fiziološke potrebe (hrana, voda, stan, toplina),
2. potrebe za sigurnošću (fizička sigurnost i sigurnost od gubitka posla i imovine),
3. potrebe za povezivanjem (čovjek je ljudsko biće i ima potrebu za povezivanjem i prihvaćanjem od drugih ljudi),
4. potrebe za samopoštovanjem (donosi moć, ugled i status),
5. potrebe za samopotvrđivanjem (maksimizirati svoj potencijal i postići nešto u životu).

Prema McClellandovoj teoriji imamo potrebu za moći, povezivanjem, postignućem. Prema Vroomu motivirani smo za ostvarenje cilja ako vjerujemo u njegovu vrijednost i ako možemo vidjeti da ono što činimo pomaže u njegovu ostvarenju.

Rad u arhivu posredno zadovoljava mnoge nagone. Plaća nam omogućava zadovoljenje bazičnih fizioloških potreba. Znanje koja se upravo razvija o radu s digitalnim zapisima sve je traženije. Sve dok postoje organizirane zajednice ljude, čiji je odnos uređen zajedničkim dogovorom, arhivi(sti) će biti potrebi, te je zadovoljena potreba za sigurnošću. Arhivisti su povezani, povezani kroz prostor i vrijeme. Kvaliteta današnje obrade fonda i te kako ovisi o dobrom radu nekadašnje pisarnice i pismohrane. Kad današnji arhivisti

odobre izlučivanje gradiva, ono više ne postoji. Oblikovanje povijesti zadovoljava potrebu za moći. Nema arhivista/ice koji nije zadovoljan kad vidi knjige, izložbe, članke i emisije za koje se koristilo gradivo koje je obradio, što je posredno, odnosno neposredno samopotvrđivanje ukoliko je arhivist autor izložbe / knjige. Svaki je znanstvenik sretan kad ga se citira.

Ilustracija: izložbe za koje je korišteno arhivsko gradivo

9 ZAKLJUČAK

Arhivistika je znanost koja se bavi proučavanjem biti arhivskog gradiva, njegovim preuzimanjem, odabirom, svrstavanjem, zaštitom, čuvanjem i stavljanjem na raspolaganje znanstvenicima i istraživačima. U današnjem, visoko komercijaliziranom i konzumerском svijetu, znanost je sve više podređena profitu, a sve manje sticanju znanja radi znanja samog. Arhivistiku javnost još ne percipira kao otmjenu, razvikanu, prestižnu disciplinu, koja omogućuje veliku zaradu. Kako društvo sve više postaje e-društvo osobe koje u moru informacija znaju kako brzo doći do one prave, pouzdane i autentične sve više dobivaju na cijeni. Stoga arhivska struka mora naučiti „loviti glave“, i motivirati osobe da postanu njeni pripadnici.

Obrada, sređivanje i opisivanje gradiva zadovoljavaju potrebu za kreativnosti, istraživanjem, kontinuiranim i trajnim usavršavanjem znanja s raznim područja. Arhivisti odsjeka za gradivo izvan arhiva najaktivnije sudjeluju u oblikovanju pisane baštine, što je posredno zadovoljenje potreba za moći. Korisnička služba znaci rad s ljudima, odnosno povezivanje. *Brendiranje, brainstorming i eventi* najkraći su put ka samopoštovanju. Sudjelovanje u promjeni arhivističke paradigme pridonosi samopotvrđivanju. Arhivisti, baveći se arhivskom teorijom i praksom, zadovoljavaju niz svojih potreba i nagona: aflijativni nagon (život u zajednici s drugim ljudima), altruistički nagon (pomaganje drugima bez potrebe za povratom), nagon za igrom i rasonodom, za radoznalosti i istraživanju novog, nagon za autoafirmacijom (prihvaćenost i priznatost od drugih), nagon za samoaktualizacijom (ostvarivanje svojih mogućnosti i postajanje onim što jesmo po svojoj suštini).

Glavni motiv, glavna potreba, kad odmaknemo potrebu za kreativnosti, moći i priznanjem je potreba za transgeneracijskoj egzistencijom, potreba da nas se pamti, potreba za postojanjem i nakon smrti. Ilijada, jedan od najpoznatijih i najstarijih epova, pjeva upravo o tome. Rad u arhivu, omogućavanje da od primarnih nastanu sekundarni i tercijarni izvori informacija, suptilno i posredno zadovoljava ovu potrebu, koju ni roditeljstvo ne može zadovoljiti do kraja.

Zašto odbrati arhivistiku, zašto postati, biti i ostati arhivist/ica? Zato jer tako postojim kroz vrijeme i prostor. I kad umru djeca moje djece, i kad više ne bude osoba koji će me se sjećati, i raspadne se moj nadgrobni spomenik, postojat ću kroz knjige, izložbe, emisije i radove istraživača i korisnika koji se služe i koji će se služiti gradivom (informacijama) fondova i zbirki koje sam sredila i obradila. *Archivistica, amor noster.*

BIBLIOGRAFIJA I IZVORI

Arhiv Republike Slovenije, <http://www.arhiv.gov.si/>

Arhivistički rječnik, <http://infoz.ffzg.hr/Stancic/Arhivisticki-rjecnik/>

Arhivski vjesnik, Vol. 61 No. 1, 2018.

Atlanti, brojevi iz 2005., 2011., 2013. i 2016. godine

Državni arhiv u Zagrebu, <http://daz.hr>

Filozofski fakultet Zagreb, Arhivistika i dokumentalistika, <https://inf.ffzg.unizg.hr/index.php/hr/odsjek/katedre/arhivistika-i-dokumentalistika>

Heđbeli, Ž., Barbaric, M. Otvaranje arhiva na primjeru recentne prakse Državnog arhiva u Zagrebu. Radovi 5. kongresa hrvatskih arhivista ARHIVI U HRVATSKOJ – (RETRO) PERSPEKTIVA, 24. – 27. listopada 2017. Zadar. Hrvatsko arhivističko društvo, 2017., str. 517-530

Hrvatski državni arhiv, <http://www.arhiv.hr>

Hrvatski jezični portal, <http://hjp.znanje.hr>

ISAAR (CPF) : Međunarodna norma arhivističkog normiranog zapisa za pravne i fizičke osobe te obitelji. 2. izd., http://www.arhiv.hr/Portals/0/ISAAR%28CPF%29_2_Izd_Hrv_1.pdf

ISAD(G) : Opća međunarodna norma za opis arhivskoga gradiva. 2. izd. , http://www.arhiv.hr/Portals/0/ISAD_%28G%29_2_Izd_Hrv.pdf

Ministarstvo kulture RH, <https://www.min-kulture.hr>

Nacionalni arhivski informacijski sustav, <http://arhinet.arhiv.hr>

Radovi 5. kongresa hrvatskih arhivista ARHIVI U HRVATSKOJ – (RETRO)PERSPEKTIVA, 24. – 27. listopada 2017. Zadar. Hrvatsko arhivističko društvo, 2017.

Struna, terminološka baza hrvatskoga strukovnog nazivlja, <http://struna.ihjj.hr>

Wikipedija, <https://hr.wikipedia.org>

Zakon o arhivskom gradivu i arhivima, Narodne novine službeni list Republike Hrvatske broj 61 iz 2018. godine

Zakon o arhivskom gradivu i arhivima, Narodne novine službeni list Republike Hrvatske broj 105 iz 1997. godine, 64/2000, 65/2009, 46/2017

Zbornik radova II. kongresa hrvatskih arhivista: ARHIVI I DRUŠTVO - IZAZOVI SUVREMENOG DOBA, Hrvatsko arhivističko društvo i Državni arhiv u Dubrovniku, 25. do 27. listopada 2005., Dubrovnik

SUMMARY

The goal of this paper is to show some of the reasons why one would become, be and remain an archivist, what motivates us and which needs do we satisfy as members of our profession and science. As society increasingly becomes e-society, those people who, in a sea of information, know how to find information that is real, reliable and authentic are becoming increasingly valued. The archival profession must learn how to motivate people to join it.

The arranging, describing and processing of records is what differentiates archival work from that of libraries or museums. Properly arranging and presenting records requires research, studying the creators, their authorities, records management systems, the historical periods in which they were active, the socio-political systems, relevant legislation, leaders, organizational structure, type of documents created through their work and their value, legal and informative significance and potential. All those who like to continuously improve their knowledge by arranging material will find themselves here. All information collected in order to design a finding aid for any given fonds may be of use in producing scientific papers.

Archives perform the work of expert oversight of the preservation and appraisal of archival records outside archives and determine measures to protect it. People naturally more inclined towards and talented for work with people, with good communication skills, who also wish to teach and continuously learn, will take to the department for records outside the archives like a duck to water. They will frequently save records from destruction and deterioration, find true jewels important to history and other sciences, create and preserve information about the creator and the records, without which arranging would be either impossible or incomplete. The department for records outside the archives is tasked with disposal of records held by the creators and holders. Archivists working in this department take a most active part in shaping written heritage.

The entire purpose of preserving archival records lies in its use. Work with people is a challenge in and of itself. In addition to an exceptionally high level of acquaintance and familiarity with the fonds of any given archive, it is necessary to have an excellent knowledge of the history of institutions, records management system, the specificities of each creator and knowledge of the archival network in the country and abroad. Curiosity, an inquisitive spirit and perseverance are essential. The customer service needs to know how to find information from, and about, archival record. And, no less important, to negotiate a path between users' sometimes very unclear inquiries and specific documents.

Archives organize lectures, courses, organize exhibitions and foster interest in archival records and the archival profession. This is the area where an archivist can do most to shift boundaries. This field involves maintaining media contacts, cooperating with other institutions, and work in areas that archives in previous eras did not frequently encounter, such as lobbying, cultural propaganda and tourist advertising, as well as issues of cost-effectiveness, attendance rates, and cost-benefit analyses. The archival community is rather closed and rigid, averse to change. Pioneering spirit, courage and daring come at a price, everywhere and always. I recommend this part of profession to innovative, creative people with a firm belief in their ideals, who are not easily discouraged. Patience is important as well as creativity.

The development of archives, archival services, archival theory and practice is not nearly complete. Over the past decades, the shift in the archival paradigm has been connected to technology, to computers. Computers have merely accelerated the change that is essential, desirable and inevitable to the archival profession. We are responsible for what we remember; archivists can no longer avoid and ignore their responsibility for the memories of the city, state or corporation of which they are part. Once the passive keepers of memory, archivists and archives are becoming its active creators, that is, those who take intellectual care of shaping, finding, mastering, keeping and using information from e-material. While they were once places of recollection, archives are becoming places of remembering. Rare are the generations that have the privilege of participating in changing the paradigm of their science, in determining and shaping it, and, in my view, there is no greater motive than this to choose the archival profession.

Working in an archive indirectly satisfies many needs and drives. Our salaries allow us to fulfill our basic physiological needs. Archivists will be necessary as long as there are organized communities of people whose relations are governed by common arrangements, thus satisfying the need for security. Archivists are connected through space and time. The how well fonds are arranged very much depends on the quality of the work of the erstwhile registries and record offices. When today's archivists approve the disposal of records, they no longer exist. Shaping history satisfies the need for power. There is no archivist who fails to be pleased to see books, exhibitions, articles and broadcast programmes using material he or she processed, which is self-affirming. Every scientist is happy to be quoted.

The chief motive, the main need, is the need for trans-generational existence, the need to be remembered, for existence after death. Working in an archive makes it possible for secondary and tertiary information sources to arise from primary sources, thus subtly and indirectly satisfying this need, which not even parenthood can fully satisfy. Why choose the archival profession, why become, be and remain an archivist? Because this way, I exist through time and space. And when my children's children die, and there are no more people to remember me, and when my tombstone has crumbled, I shall continue to exist through books, exhibitions, broadcast programmes and works by researchers and users making use of the material (information) from fonds and collections that I had arranged and described.

Acceptance date: 11.08.2019

Typology: 1.02 Review Article